

ADINA	UMEEN EZAUGARRI SENTSOMOTOREAK	JOSTAILUAK
Jaiotzetik 6 Hilabetera	Zentzuak esnatzen	Txintxirrinak, ekintza-tapeteak, sehaskarako mugikorrak, gomazko panpinak, soinua duten gauzak, haginka egiteko jolasak, kolore askotako jolasak, ukimena lantzeko jolasak.
6-12 hilabete	Abilezia berriak: mugimenduaren kontrola, ahots eta hitz batzuen ezagutza, objektuen azterketa, bilaketa, orratzea eta arrastatzea, beraien kabuz esertzen dira	Panpina bigunak, testura ezberdinetako objektuak, miaketa eta manipulaziorako jostailuak, mugikorrak, jira-biraka doazen jostailuak, soinua duten jolasak, kolore asko dituzten jolasak, ukimena lantzeko jostailuak, trapuzko panpinak, uretako jostailuak, oinez hasteko jostailuak, balanzinak.
1- 1 t' erdi	Oinez eta salto egiten dakite, hizkuntzaren hastapena, jaurti eta jaso, lehenengo lagun harremanak	Ohil ezberdinetako panpinak, kolore eta ehun ugarizko jostailuak, kuboak eta eraikuntza jostailuak, pedalik gabeko 3 edo 4 gurpildun bizikletak.
1 t' erdi- 2 urte	Oreka, hizkuntza, ingurunearekin harremana, lagunekin sozializazioa, lehenengo jolas sinbolikoak	Mugitzeko jostailuak, autoak, trizikloak, adierazpena lantzekoak (arbela, margoak eta musika duten jostailuak), panpinak, animaliak.
2-3 urte	Korrika, salto, arriskuaren pertzepzioa, abileziaren garapena, jakin-mina, imitazioa.	Trizikloak, autoak, palak, ontziak, eraikuntza jostailuak, musika tresnak, plastilina, margoak, panpinak, jantziak, sehaskak, telefonoak.
3-5 urte	Jolas sinbolikoa, irudimena, esperimentatu, eratu, adierazpena, elkarbanatzea, lagunekin harremana, hitz egin eta galdetzen dute, ingurunearen ezagutza...	Imitatze edozer (mozorroak, ontzitxoak, tresnak, panpinak, panpinen etxeak, txotxongiloak), sartzeak, puzzleak, hiztegi eta arau jolasak, mekanoak, arbela, magnetofonoak, ipuinak.
6-8 urte	Jakin-mina, irakumena, adierazpen grafikoa eta interpretazioa (idazketa eta marrazketa), batuketak eta gehiketak, ikerketa, irudimena eta sormena, taldeko jolasak.	Soka, goma, baloiak, esku-gurdiak, bizikletak, kirol ekipamenduak, patinak, puzzleak, kometak, esku-lanak (josi...), trenak, auto-telegidatuak, mahai-jolasak (galdera-erantzunak, memoria lantzekoak, kartak...), esperimentuak egiteko jolasak (mikroskopioak...), kromoak.
9-11 urte	Planak egiten dituzte, norbeteak dira, irakurri eta telebista ikusten dute, kanpoan jolasten dute, taldeetako partaide izateko nahia, bildumak, ekintza konplexuak egiten dituzte.	Kirola egiteko gauzak (bizikletak, patinak, soka, goma), metalezko mekanoak, eraikuntza jostailu konplexuak, maketak, esku-lanak, estrategia eta hausnarketa lantzeko jostailuak, talde jolasak.
11 urtetik aurrera	Sortu, elkarlanean aritu, asmatu, ikertu, bildumak egin, lehiari aritu...	Esperimentu jolasak, mahai-jokoak, bizikletak, adierazpen plastikoa, baloiak, monopatinak, ordenagailu-jokoak

JOLAS eta JOSTAILU EZ-SEXISTEN GIDA

Jolasa ikasteko egoera naturala da, jolas desberdinek zenbait gaitasunen garapena errazten dute, eta jostailuak jolasa aberasteko baliabideak dira. Jostailuek izugarrizko garrantzia dute haurren hezkuntza prozesuan. Jostailua ez da soilik ondo pasatzeko eta entretenitzeko. Jolasa dela medio, umearen garapen osoa eta euren garapen pertsonala hobetzeko gaitasun positiboak bereganatuko dituzte: gaitasunen, irudimen eta fantasiaren sustapena, ulermen teknikoak, inguruarekin harremana, norberaren balorazioa, pertsonalitatearen indartze edo sendotasuna, auto-ezagutza...

Hautzaroan, jolasa da ezagutzarako, ikasketarako eta adierazpenerako bide nagusia. Jolasekin, umeek hurbileneko esperientziak islatzen dituzte eta, izango duten nortasuna eratzen duten egoera desberdinen aurreko portaera, jarrera eta gaitasunak ikasten dituzte. Horien bitartez jostailuek indartzen dituzten gaitasun eta baloreak bereganatzen dituzte.

Jolasaren bidez haurrak bizi diren jendartearen arauak eta portaerak ikasten dituzte. Jostailuak berez, ez dira onak edo txarrak, hauen egokitasuna ematen diogun erabileraren arabera izango da. Jolasten eta jostailu desberdinak erabiltzen berezko generoari dagozkion ezaugarriak ezagutuko dituzte neskek zein mutilek. Ondorioz generoaren arabera erabilerak, estereotipo sexistak barneratu, birproduzitu eta iraunaraztearen funtzioa. Hau dela eta, heziketarako tresna garrantzitsua den momentutik, ezinbestekoa da eskaintzen, onartzen edo indartzen ari garen ereduaren analisi kritiko bat egitea.

BERAZ...

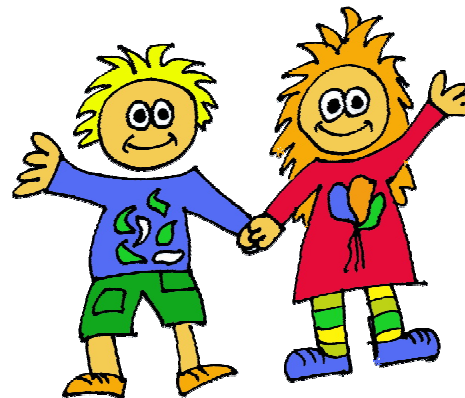

JOSTAILU ON BATEN EZAUGARRIAK

Dibertigarria da eta umearen interesa iraunarazteko gai da.
Buru-argitasuna eragiten du, baita fantasia, irudimena eta sormena.
Bere garapen mailara egokitzen da.
Erabilpen aukera ezberdinak ditu.
Ez da toxikoa eta arriskutsua ere.
Funtzionamendu arauak ditu.
Taldea jolasa sustatzen du.
Errez konpontzen da.
Bere salneurria eskaintzen dituen baloreekiko proportzionala da.
Ez da sexista.

ITURRIAK:

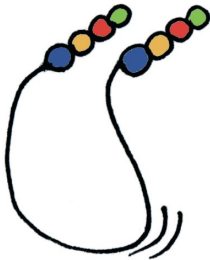
Jostailuak eta jolasak (Gernika-Lumoko udala) / Juguetes sexistas y/o bélicos (Colectivo Paideia)
Jolasak eta Jostailuak (Bizkaiko Urtxintxa estola)

JOLAS ETA JOSTAILU SEXISTAK	JOLAS ETA JOSTAILU EZ SEXISTAK
Neskek edo mutilak jolasteko aukera ematen ez dutenak.	Sexu gainetik jolastu ahal izateko aukera ematen dutenak.
Gizona edo emakumea izatea “irakasten” dutenak.	Sexuari lotutako genero rola errepikatzen ez dituztenak (ez indartzeko)
	Pertsona moduan, gaitasun anitzak bultzatuz, osotasunean garatzeko laguntzen dutenak.
Genero desberdintasunak markatzen dituztenak.	Genero estereotipoei erantzuten ez dietenak.
	Generoak garatzen dituen gaitasunak baino askoz gehiago lantzeko aukera ematen dutenak.
Heldu eta umeen arteko harremana, modu itxian, generoen araberrako jolasetan bideratzen dituztenak.	Eredu zabal eta ez itxietan jolasteko aukera ematen dutenak.
Umeen harremanak sexuaren arabera markatzen dituztenak.	Generoari dagozkion bestelako baloreak bultzatzen dituztenak, hau da, balore positibo guztiak (generoa kontuan hartu gabe).
Egungo eredu (generoaren araberrako zatiketa) birproduzitzen dutenak.	Gure bizitzara eramateko eredu berri bat, parekidetasunean oinarritua, bultzatzen dutenak.

EDOZEIN JOSTAILU EROSI AURRETIK, ZERA GALDETU GURE BURUEI

- ☐ Jostailu hau umeak duen adinerako aproposa da? Jostailu honekin gustura egongo da?
- ☐ Adinaren araberrako gomendioak ditu?
- ☐ Behin eta berriro jolas daiteke berarekin? Interesa piztuko dio? Minutu batzuetarako edo orduetan jolasteko modukoa da?
- ☐ Jostailu honekin umeak bere lagunekin jolastu ahal izango du?
- ☐ Errez apurtzen da? Luzaroan iraungo du?
- ☐ Jostailuaren bidez, umeak irudimena landuko du?
- ☐ Erabilera anitzeko jostailua da?
- ☐ Umeari estereotipo ez sexistak ez errepikatzen lagunduko dio?
- ☐ Jostailu hau nire semea edo alabarekin konpartituko dut?
- ☐ Kultur-aniztasuna eta naturarekiko errespetua errazten duen jostailua da?
- ☐ Arriskurik suposatzen du?
- ☐ Telebistan iragartzen dute? Zer nolako iragarkia da? Estereotipatutako iragarkia da? Iragarritakoa betetzen du?
- ☐ Erabiltzenerako gomendioak ditu? Nolakoak dira gomendio horiek?

JOSTAILUAK AUKE RATZ EKO IRIZPIDEAK

Umearen adinerako eta gaitasunerako jostailu egokiak.

Jostailu bat behar baino lehenago ematea kaltegarria da, baita behar baino beranduago ematea ere. Jostailua umearen gaitasun sentsomotore, kognitibo, afektibo eta sozialetarako egokia izan behar da. Jostailu on bat umearen beharrak asetzen dituen da: miatu, asmatu, sortu, gaitasun fisikoak, irudimena edo imitazioa hedatu, elkarbanatu, komunikatu eta adierazi, harremandu...

Umearen ekintza, irudimena eta gaitasuna sustatzen duten jostailuak.

Jostailu perfektuegia protagonista bihurtzen da, pasibitatea bultzatzen du eta sormena ito egiten du. Jostailuak parte hartzeko, erronkarako eta aurkikuntzarako aukera eman behar du eta zera estimulatuz: adimen-gaitasunak, abileziak eta emozio eta fantasien adierazpena.

Jostailu ezberdinak konbinatu:

Egituratutik ez dauden jolas-materialak, jostailu sinbolikoak, erreprezentaziozkoak eta jostailu didaktikoak.

Erabilgarria da umeei egituraketa maila gutxiko jolas-materialak eskaintzea, hau da, jolas ezberdinetarako erabil daitezkeen jostailuak. Hauek irudimena lantzeko eta detaileak osatzeko aukera ematen dute (kutxa bat jateko mahai baten bihur daiteke, edota itsasontzi bat...). Erabilera anitzeko jolasak, aukera ezberdinak aztertzean, umeak bere aurkikuntzak egingo baititu. Garrantzitsua da nola funtziona dezaken erakustea, baina ez gehiegi.

Jostailu hauskaintzak eta iraukorrak / aldizkakoak, galkoragoak.

Garrantzitsua da denbora batez tratu gogorra jasan ahal izango duten jostailuak izatea. Jostailu baten erresistentziak, bere munduaren zati bihurtu den jostailua apurtzen denean, umeek sufritzea eragozten du. Hala ere, ona da aldizkako jostailuak izatea ere, ume bakoitzaren momentuko beharrari erantzuteko.

Jendarte elkarrekintza eta, batez ere, elkarrekintza kooperatiboa sustatuko duten jostailuak, bakarrik jolasteko aukera emango dieten jostailuekin konbinatu.

Jolasa komunikazio tresna garrantzitsua da, horregatik beste pertsonekin elkarrekintza sustatuko duten jostailuak positiboak izango dira umeen garapenerako. Era berean, bakarkako jolasak ere bere garrantzia du, beste testuinguru batean adierazi ezin dituen fantasiak agertzeko aukera ematen diolako.

Jostailu anitzak sexu bietan, rol sexistak tipifikatzen ez dituztenak, eta jarrera bortitzak bultzatzen ez dituztenak (Jostailu belikoak).

Helduok, gehienetan, neska eta mutilen jolasak ezberdindu egiten ditugu, sexu bien arteko mugak eraikiz.. Garrantzitsua da umeek era askotako jostailuak izatea (pimpinak mutikoenzat eta mekaok neskenentzako), bakoitzak garapen prozesu ezberdinak eragiten dituelako helduaren bizitzan beharrezkoak izango direnak, generotik at.

Badaude zenbait ikerketa honakoa bermatzen dutena: neskatoak diziplinatuagoak direla, jolas lasaiaok aukeratzen dutela, ekintza sedentarioagoak, antzeppen jolasak, imitaziozkoak, margotzea aukeratzen dutela, eta balentria jolasekiko interes gutxi erakusten dutela. Horrela, mutikoei gehiagotan erakusten dute haserrealdia, jolas aktibo eta kementsuak aukeratzen dituzte, trebetasuna eta muskulu-ahalezia, lehia eta antolakuntza inplikatzeko. Besteak erasotzeko joera handiagoa erakusten dute edo konpartitzeari uko egiten diote.

Gure esku dago erabiltzen dituzten edo gure seme-alabekin erabiltzen ditugun jostailuak aukeratzeko, eta erabilera egokia ematea, eredu hauekin apurtzeko, bestela pertsonaren garapen osoan mugak jarri ditzakegu.. Ez dugu ahaztu behar:

- ☐ Jostailuak ez daukatela sexurik, ez dira maskulinoak ezta femeninoak ere.
- ☐ Helduen jarrerak eta portaerak, identifikaziorako eredu diren heinean, umeengan duten eragina.

Jostailu belikoei dagokionez, bai neskatoek zein mutikoei esperimentatzen eta ikusten dituzten errealtateak errepikatzen dituzte. Gure jarduera jostailu bortitzak ez bultzatzearena izan behar da, berez indarkeria adierazpena sustatzen duten jostailuak (pistolak, ezpatak...) ematea ekidinez, baina malguak izan behar gara jostailu beliko libreen (makila bat hartu eta pistola dela irudikatzea...) aurrean, agresibitatea era sinbolikoan “botatzea” ahalbidetzen baitute, errealtateak eta bere nahiak bat egiten ez dutenean agertzen den agresibitatea. Komunikazioa, batasuna eta konfiantza sustatzen duten jolasak bultzatu behar ditugu, oinarrian norbere burua onartzea, laguntzea eta konpartitzea izango dutelarik.

Interesgarriak, erakargarriak eta atseginak diren jostailuak.

Jostailu Ziurrak

Egin behar ditugu galderak: umeek errez irentsi ahal dituzten zatiak dauzka? Apurtzen bada, ezpilik edo plastikozko zati puntazorrotzik gera daiteke? Badauka punta arriskutsurik? Duen pintura toxikoa da?

- ☐ Informazioa kutxan edo etiketan aurki dezakegu. Zera agertu behar da: izena, marka erregistratua, lantegiaren helbidea, enpresa inportatzailearen helbidea, e.a.
- ☐ Erabiltzenerako jarraibideak argiak izan behar dira. Jostailua ziurra izan daiteke egoera batetan, baina ez bestean. Helduak ume txikiaren adinari egokitutako jostailuak aukeratu behar ditu.

Era askotakoak, nahikoak, baina ez gehiegi.

Jostailu gehiegi izateak beraiekiko ilusioa galtzea ekar dezake. Garrantzitsua da jolasteko era askotako objektuak eskaintzea, esperientzia ezberdinak ahalbidetuko dituztenak: mugimendua, fantasiaren adierazpena, eraikuntza, komunikazioa... Jostailua ona dela balora dezakegu estimulatuz dituen jolas orduen arabera. Heldu eta umearen arteko elkarrekintzan esanguratsuak diren jostailuak eskaintzea garrantzi handia du.